

Nieuwsbrief Vrouwenstudies Medische Wetenschappen

Jaargang 14, nummer 3, september 2017

Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs

Welkom & Nieuws uit Nijmegen

Hierbij ontvangt u de nieuwsbrief van Vrouwenstudies Medische Wetenschappen. In de nieuwsbrief staan weer een aantal interessante publicaties en onderwijs materiaal die wij voor u verzameld hebben.

Al ons materiaal is met een abonnement toegankelijk. In de [folder over het kenniscentrum SDMO](#) vindt u alle informatie over het Kenniscentrum SDMO. Of ga naar www.radboudumc.nl/vrouwenstudies.

Wij wensen u veel leesplezier. De volgende nieuwsbrief zal in december of januari verschijnen.

Namens em. prof.dr. Toine Lagro-Janssen
Vrouwenstudies Medische Wetenschappen, Anouk Peters en Eline van Manen

In dit nummer

- [Welkom & Nieuws uit Nijmegen](#)
- [Agenda](#)
- [Nieuw onderwijsmateriaal](#)
- [Onderwijsmateriaal in ontwikkeling](#)
- [Gendersensitieve zorg in 5 specialisten-opleidingen](#)
- [Activiteiten](#)
- [Interessante publicaties](#)
- [Nieuwe hoogleraar stelt zich voor...](#)
- [Kenniscentrum SDMO](#)

Agenda

- **5 oktober 2017**
Congres Gender & Gezondheid, WomenInc.
[Lees meer](#)
- **11 oktober 2017**
Radboud Reflects – Seks en Macht
[Lees meer](#)
- **17 oktober 2017**
Petit Pain Pensant – Zijn we in het Radboudumc empathisch genoeg voor slachtoffers?
[Lees meer](#)
- **20 oktober 2017**
Lustrum congres vijf-jarig bestaan Centrum Seksueel en Familiaal Geweld Nijmegen: vijf jaar integrale hulpverlening. “Meer dan slachtoffer”
- **23 oktober 2017**
Promotie Mathilde Mastebroek: “Joint efforts and shared responsibilities – health information exchange in primary care for people with intellectual disabilities”
- **1 november 2017**
Promotie Karin van Rosmalen : “Family Violence: Young People, Adult Worries. Preparation, Development, and Evaluation of the eHealth Intervention ‘Feel the ViBe’ for Adolescents and Young Adults Exposed to Family Violence”
- **20 december 2017**
Promotie Maartje Loeffen: “Mentor mothers in primary care: the implementation of a low threshold intervention in women and children with IPV”

Nieuw onderwijsmateriaal op de website

In het Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs zijn de volgende materialen toegevoegd:

Titel	Beschrijving	Auteur
E-learning Sekse en gender in de huisartsgeneeskunde	Interactieve e-learning over gender-sensitieve geneeskunde voor artsen in opleiding tot huisarts.	Gender & Women's Health Radboudumc
Factsheet sekse/gender en rouw – verlies partner	Factsheet over sekse en gender en rouw: Rouw door mannen en vrouwen na het verlies van een partner	Gender & Women's Health Radboudumc
Factsheet sekse/gender en rouw – verlies van een kind	Factsheet over sekse en gender en rouw: Rouw door vader en moeder na het verlies van een kind	Gender & Women's Health Radboudumc
Factsheet sekse/gender en hypertensie	Factsheet over sekse- en genderverschillen bij hypertensie.	Gender & Women's Health Radboudumc
Factsheet sekse/gender en COPD	Factsheet over sekse- en genderverschillen bij COPD.	Gender & Women's Health Radboudumc
Factsheet sekse/gender en diabetes	Factsheet over sekse- en genderverschillen bij diabetes	Gender & Women's Health Radboudumc
Impliciete Associatie Test	Project Implicit heeft een test gemaakt die impliciete overtuigingen van mensen laat zien die zij niet willen of kunnen rapporteren. De test laat zien of er samenhang is tussen sekse en alfawetenschappen of exacte wetenschappen.	Project Implicit
Online college – Waarom is een jongen een player en een meisje juist een slet?	Marijke Naezer heeft in samenwerking met de Universiteit van Nederland een college gemaakt over gender en seksualiteit. Dit college is deel van een reeks van vijf korte colleges over het thema 'man/vrouw'.	Marijke Naezer en Universiteit van Nederland

Onderwijsmateriaal in ontwikkeling

Titel	Doelgroep	Verwachte afrondingsdatum
Gendersensitieve zorg in de vervolgopleiding	AIOS interne geneeskunde, gezondheid en maatschappij, huisartsgeneeskunde, cardiologie en psychiatrie	december 2017

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk dan op onze website: www.radboudumc.nl/sdmo of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Kenniscentrum SDMO

In de vorige nieuwsbrief werd u geïnformeerd over het kenniscentrum SDMO en de nieuwe website van het Radboudumc. Nu de nieuwe website in gebruik is genomen, hebben we ervoor gekozen om ook een vernieuwde versie te maken van het kenniscentrum SDMO. Vanaf 15 september zal de huidige versie op de website van het Radboudumc niet meer beschikbaar zijn. Alle leden van het kenniscentrum krijgen in de komende weken meer informatie over de veranderingen.

Naar een gendersensitieve zorg in 5 specialisten-opleidingen, een pilotproject van 15-12-2016 tot 15-12-2017

Dit door ZonMw gefinancierde programma is toegekend de KNMG en wordt uitgevoerd door een onderzoeksteam (Tess Pepping, Joni Scholte en Toine Lagro) Vrouwenstudies Medische Wetenschappen Nijmegen.

Het doel is om in vijf vervolgopleidingsplannen, te weten interne geneeskunde, cardiologie, psychiatrie, KAMG (Arts Maatschappelijke Gezondheid) en huisartsgeneeskunde, sekse/gender expliciet benoemd te weten in de opleidingsplannen. Daarvoor zijn gender sensitieve criteria opgesteld per specialisme, die vervolgens zijn besproken met vertegenwoordigers (change advocates) van die specialismen. Alle consilia specialistenopleidingen hebben hun commitment toegezegd, de besprekingen met cardiologie lopen nog. Bij cardiologie functioneert al langere tijd een aparte werkgroep Gender en cardiologie, het commitment verwachten we binnenkort. De opleidingen verkeren allen in diverse stadia: KAMG heeft het geheel vernieuwde opleidingsplan net ter beoordeling bij het consilium neergelegd en voor psychiatrie is het nieuwe opleidingsplan in de maak. Er wordt dit jaar, samen met aio's van de 5 opleidingen, tevens een gezamenlijk de specialismen overstijgende e-learning ontwikkeld over sekse/gender in de geneeskunde .

De volgende stap is de transfer naar het onderwijs, naar de opleidingen in de dagelijkse praktijk, die per specialisme rondom een UMC plaatsvindt in de regio in de verschillende opleidingsziekenhuizen. De autonomie van de 8 UMC en hun perifere opleidingsziekenhuizen is groot. Voor huisartsgeneeskunde wordt van de 8 opleidingen een beoordeling gemaakt in hoeverre, op basis van gender-sensitieve criteria, ze gendersensitief te noemen zijn.

Nog een boel (interessant en uitdagend) werk aan de winkel dus!

Activiteiten

Lustrumcongres Centrum Seksueel en Familiaal Geweld – Meer dan slachtoffer

Op 20 oktober 2017 bestaat het centrum Seksueel en Familiaal Geweld Nijmegen (centrum SFG) vijf jaar. Het centrum SFG biedt veilige en laagdrempelige hulp aan mensen die slachtoffer zijn van seksueel en/of familiaal geweld. Er is niet alleen integrale acute hulp aanwezig, maar er wordt ook ondersteuning geboden voor passende nazorg. De hulp is laagdrempelig en direct voor slachtoffers toegankelijk.

Seksueel of familiaal geweld heeft veel gevolgen zoals bijvoorbeeld het oplopen van een Seksueel Overdraagbare Aandoening (SOA), verwondingen of een ongewenste zwangerschap. Daarnaast ontstaan ook vaak psychische problemen zoals concentratieproblemen, angsten of een posttraumatische stress stoornis. Het is belangrijk om te weten dat er hulp bestaat. Hulp die ervan uitgaat dat je meer bent dan alleen slachtoffer, hulp die je verder helpt bij de praktische gevolgen van seksueel en/of familiaal geweld en hulp die je helpt om weer verder te kunnen met je leven.

Het symposium

Tijdens het congres 'Meer dan slachtoffer' komen zowel professionele zorgverleners aan bod als de mensen om wie onze zorg draait: de slachtoffers van seksueel en/of familiaal geweld. We openen het symposium daarom met het verhaal van Kim, die vertelt over haar eigen ervaringen met seksueel misbruik en hoe ze verder is gegaan met haar leven. Wetenschappelijk onderzoeker Elza Zijlstra onderzocht hoe slachtoffers die hulp zochten bij het centrum SFG het seksueel trauma verwerken. Haar studie leverde diverse praktische aanbevelingen op voor de hulpverlening. We geven aandacht aan mensen die extra kwetsbaar zijn voor seksueel misbruik zoals jonge vrouwen met psychiatrische aandoeningen (door Patricia van Wijngaarden) en homoseksuele mannen (door Bouko Bakker). Het belang van een integrale benadering in de ketenzorg van geweldtrauma wordt toegelicht door Giel Hutschemaekers, waarna na een interactieve presentatie een discussie volgt over gegevensuitwisseling en privacy in de ketenzorg (door Wilma Duijst). Het programma geeft tot slot informatie over twee laagdrempelige projecten die hulp bieden aan moeders en adolescenten die geweld meemaken (door Maartje Loeffen en Karin van Rosmalen). De dag wordt ondersteund door Spijker en Hamer; een duo dat het publiek interactief betreft bij de inhoud, vragen stelt en, waar mogelijk, antwoorden geeft.

Praktische informatie

Het congres is voor iedereen die te maken heeft met (hulp aan slachtoffers van) seksueel en familiaal geweld. Het congres is op vrijdag 20 oktober 2017 van 09.00 tot 16.30 uur in het Auditorium van het Radboudumc te Nijmegen.

[Klik hier om in te schrijven](#)

Het centrum SFG is een samenwerkingsverband van de Spoedeisende Hulp, het UGC Heyendaal en de afdeling ELG van het Radboudumc, en de GGD Gelderland-Zuid en politie Oost-Nederland

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk dan op onze website: www.radboudumc.nl/sdmo of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Radboud Reflects – Seks en Macht

'Alles draait om seks, behalve seks. Daarin draait het om macht' (Oscar Wilde)

Spreekers prof. dr Agnes van de Minnen, psycholoog en dr. Jeroen Linssen, filosoof.

Voor wie en kosten: Voor iedereen toegankelijk, deelname 5 euro. Medewerkers van de Radboud Universiteit, studenten, scholieren, Radboud Reflects-abonnees en Alumni Benefits Card-houders hebben gratis toegang.

Datum en tijd: 11 oktober van 19.30-21.30

Locatie: Radboud Universiteit, Collegezalencomplex

Petit Pain Pensant – Zijn we in het Radboudumc empathisch genoeg voor slachtoffers?

Voorzitter Pim Assendelft, afdelingshoofd Eerstelijns geneeskunde en presentaties door Marie-Louise Moors, SEH arts en Toine Lagro-Janssen, hoofd Centrum Seksueel en Familiaal Geweld.

Voor wie en kosten: Voor medewerkers van het Radboudumc gratis toegankelijk, aanmelden verplicht.

Datum en tijd: 17 oktober van 17.30 – 20.00

Locatie: Radboudumc, Tuinzaal, route 706

Congres Gender & Gezondheid, WomenInc

Wat zijn de nieuwste inzichten binnen gendersensitieve gezondheidszorg? Welke ontwikkelingen spelen zich af in onderzoek, preventie, diagnose en behandeling? Tijdens het Congres Gender & Gezondheid op donderdag 5 oktober delen dé experts op dit gebied hun laatste kennis en ze vertellen wat dit betekent voor de dagelijkse praktijk van professionals.

Programma & sessies

Inmiddels is het programma rond. Diverse experts zullen u gedurende de dag bijpraten over het onderwerp in verschillende interessante sessies waaraan u kunt deelnemen, zoals:

- Hoe wordt de student van nu een gendersensitieve arts? In hoeverre is gender opgenomen in het onderwijs en wat moet er nog gebeuren?
- Zijn vrouwen vaker ziek? De invloed van onwetendheid over vrouwspecifieke levensfasen op arbeidsverzuim.
- Het Lagerhuisdebat: welke taak heeft de farmacie in gendersensitieve gezondheidszorg?
- Dokter, ik Google het zelf wel even: de dilemma's rond de geïnformeerde patiënt
- De GenderExpress, waarbij deskundigen in inspirerende korte talks over het m/v-verschil vertellen bij hart- en vaatziekten, migraine, reuma, geestelijke gezondheidszorg en gender & geweld.

[Klik hier voor meer informatie en om in te schrijven](#)

Interessante publicaties uitgelicht

E-learning Sekse en gender in de huisartsgeneeskunde

De e-learning behandelt de huidige kennis wat betreft man-vrouw verschillen in de huisartsgeneeskunde. Huisartsen en andere hulpverleners zijn zich vaak onvoldoende bewust van de gendersensitieve aspecten van klachten en aandoeningen. Er zijn sekseverschillen in de incidentie van ziekten, risicofactoren, etiologie, symptomen en presentatie van klachten, het beloop van ziekten en de effectiviteit van behandelingen. Daarom is het belangrijk om je bewust te zijn van sekse en gender aspecten in de huisartsgeneeskunde.

Deze e-learning is bedoeld voor artsen in opleiding tot huisarts.

[Maak de e-learning](#)

Nieuwsbrief VNVA

De VNVA heeft haar vijfde nieuwsbrief van dit jaar uitgegeven.

[Lees meer](#)

Online college – Waarom is een jongen een player en een meisje juist een slet?

Marijke Naezer heeft in samenwerking met de Universiteit van Nederland een college gemaakt over gender en seksualiteit. Dit college is deel van een reeks van vijf korte colleges over het thema 'man/vrouw'. Het college duurt ongeveer 16 minuten en is online te bekijken.

[Bekijk het college](#)

Enquête naar seksuele intimidatie

De faculteit FNWI, vanuit de werkgroep Gender and Diversity, heeft een enquête naar seksuele intimidatie onder studenten van de Radboud Universiteit uitgezet.

Nieuwsbrief NOG

De Netherlands Research School of Gender Studies heeft de Nieuwsbrief van mei gepubliceerd. In de nieuwsbrief staan conferences, lectures, courses, events en calls for papers van universiteiten in Nederland en het buitenland.

[Lees meer](#)

Sex & Gender in Health Research

Het Canadian Institute of Gender and Health heeft drie e-learnings ontwikkeld over het integreren van sekse en gender in medisch onderzoek. De e-learnings zijn gratis te gebruiken. Na het voltooien van een e-learning ontvang je een certificaat. In de toekomst kan dit certificaat van belang zijn bij het indienen van subsidieaanvragen.

[Lees meer](#)

Gendered Innovations

Op de website van Gendered Innovations is veel informatie over gender in onderzoek te vinden. De organisatie ontwikkelt praktische methoden voor wetenschappers om sekse en gender in onderzoek te verwerken. Daarnaast zijn er case-studies op de website te vinden die illustreren dat het integreren van sekse en gender in onderzoek kan leiden tot innovatie en nieuwe inzichten.

[Lees meer](#)

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk dan op onze website: www.radboudumc.nl/sdmo of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Impliciete associatie test

Project Implicit heeft een test gemaakt die impliciete overtuigingen van mensen laat zien die zij niet willen of kunnen rapporteren. De test laat zien of er samenhang is tussen sekse en alfawetenschappen of exacte wetenschappen.

[Lees meer](#)

Lees meer interessante publicaties

- [Derksen F, Olde Hartman TC, van Dijk A, Plouvier A, Bensing J, Lagro-Janssen A. Consequences of the presence and absence of empathy during consultations in primary care: A focus group study with patients. Patient Educ Couns. 2017 May;100\(5\):987-993.](#)
- [Leusink P, van Moorsel D, Bor H, Donker GA, Lucassen P, Teunissen D, Laan E, Lagro-Janssen ALM. Is uncertain vulvovaginal candidiasis a marker of vulvodynia? A study in a Dutch general practice research database. BJGP Open. 2017;bjgpopen17X100905.](#)
- [van Rosmalen-Nooijens K, Lo Fo Wong S, Prins J, Lagro-Janssen T. Young People, Adult Worries: Randomized Controlled Trial and Feasibility Study of the Internet-Based Self-Support Method "Feel the ViBe" for Adolescents and Young Adults Exposed to Family Violence. Journal of medical Internet research. 2017;19\(6\):e204](#)
- [Geerts CC, van Dillen J, Klomp T, Lagro-Janssen ALM, de Jonge A. Satisfaction with caregivers during labour among low risk women in the Netherlands: the association with planned place of birth and transfer of care during labour. BMC pregnancy and childbirth. 2017;17\(1\):229.](#)
- [Neeteson M, Lagro-Janssen T. Als schaamhaarverwijdering niet gladjes verloopt. Huisarts en wetenschap. 2017;60\(7\):368-.](#)
- [Coppus T, Lagro-Janssen T. Seksueel misbruik bij verstandelijk beperkte meisjes. Huisarts en wetenschap. 2017;60\(8\):410-2.](#)
- [Verweij H, van Hooff ML, van der Heijden FM, Prins JT, Lagro-Janssen AL, van Ravesteijn H, et al. The relationship between work and home characteristics and work engagement in medical residents. Perspectives on medical education. 2017;6\(4\):227-36.](#)
- [Plouvier AOA, Olde Hartman TC, de Bont OA, Maandag S, Bloem BR, van Weel C, et al. The diagnostic pathway of Parkinson's disease: a cross-sectional survey study of factors influencing patient dissatisfaction. BMC Fam Pract. 2017;18\(1\):83.](#)

Nieuwe hoogleraar stelt zich voor...

Sabine Oertelt-Prigione

Met ingang van 1 september is Sabine Oertelt benoemd tot hoogleraar Gender in Primary and Transmural Care. Sabine is daarmee opvolger van emeritus hoogleraar Toine Lagro-Janssen bij onze afdeling. Gespecialiseerd in inwendige geneeskunde en public health is Sabine verbonden aan het Institute of Gender in Medicine van Charité in Berlijn, waar zij onderzoek doet naar implicaties van sekse en gender in biomedisch en volksgezondheidsonderzoek. Zij blijft de komende jaren parttime aan Charité verbonden.

Sabine (1978) studeerde in 2003 summa cum laude af aan de Medical School van de University of Milan in Italië. Daarna volgde zij aan diezelfde universiteit de opleiding tot internist. Van 2010 tot 2012 studeerde ze aan de University of London/London School of Hygiene and Tropical Medicine, waar ze haar Master of Science (Public Health) behaalde.

In 2014 promoveerde zij magna cum laude aan Charité, Universitätsmedizin Berlin op het proefschrift Pre- and postoperative variables as predictors of gender differences in mortality after aortacoronary bypass graft.

In 2014 won ze de Max Rubner Prize for Innovations van de Charité Foundation voor het eerste project op het gebied van seksuele intimidatie in Duitse ziekenhuizen.

Sabine gaat onder andere onderzoek doen naar gendergevoelige patiëntgerichte preventie en naar sociaal-culturele aspecten van genderonderscheid in de zorg. Ze gaat, vanwege de Internationale school voor haar dochter, in Arnhem wonen. Sabine spreekt vloeiend Engels, maar wil zo snel mogelijk het Nederlands onder de knie krijgen. Wij zullen haar bij aanvang een mooie introductie geven in de kerndisciplines, kerntaken en netwerken van de afdeling. Wij zijn zeer verheugd met haar komst!

Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs

www.kenniscentrum-SDMO.nl

Wat doet het Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs?

Het Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs (SDMO) ontwikkelt onderwijsmateriaal over sekse en diversiteit in het medisch onderwijs. Dit materiaal is bestemd voor docenten en onderwijscoördinatoren van medische faculteiten in Nederland en België. Daarnaast ondersteunt het Kenniscentrum docenten met het ontwikkelen van lesprogramma's en het bevorderen van hun deskundigheid.

Wat is de meerwaarde van het Kenniscentrum SDMO?

De docenten ontbreekt het niet aan belangstelling maar aan kennis, tijd en gericht onderwijsmateriaal. Het Kenniscentrum SDMO bundelt en stimuleert academische expertise op dit terrein. Activiteiten variëren van het overdragen van pure feitenkennis tot het ontwikkelen van vaardighedenonderwijs.

Voorbeelden van ontwikkeld onderwijsmateriaal zijn een casus bundel met 50 patiëntencasus over sekse en diversiteit in het professioneel handelen, een samengestelde literatuurlijst met abstracts over sekseverschillen in ziekte en gezondheid en een video plus werkboek over sekseverschillen in de somatische gezondheidszorg.

Wat kunt u verwachten van het Kenniscentrum SDMO?

Het Kenniscentrum werkt met een abonnementensysteem. Indien uw faculteit of onderwijsinstelling een abonnement heeft op het Kenniscentrum SDMO kunt u de volgende producten en diensten verkrijgen:

- Actueel onderwijsmateriaal via www.radboudumc.nl/sdmo
- Vier nieuwsbrieven per jaar met informatie over actuele ontwikkelingen
- Voortdurende ontwikkeling van onderwijsmateriaal
- ConSultancy
- Deskundig individueel advies
- Deskundigheidsbevordering door trainingen (op verzoek)

Hoe krijgt u toegang tot het kenniscentrum SDMO?

Medewerkers van faculteiten of onderwijsinstellingen met een abonnement krijgen een autorisatie om de database met onderwijsmateriaal te raadplegen.

In de database kunt u onderwijs materiaal over sekse en diversiteit zoeken op trefwoorden. Trefwoorden zijn bijvoorbeeld: communicatie, depressie, farmacologie, incontinentie, seksualiteit etcetera. Het onderwijs materiaal bestaat uit verschillende onderwijsvormen zoals zelfstudieopdrachten, hoorcolleges (powerpointpresentaties), casuïstiek, (beschrijving van) audiovisueel materiaal, achtergrondliteratuur en toetsvragen.

De docenten van huisartopleidingen hebben via een landelijk abonnement allen toegang tot het kenniscentrum, hetzelfde geldt voor VnVA-leden en voor docenten Radboudumc, de Erasmusuniversiteit, VUmc en het LUMC.

Meer informatie?

Heeft u vragen of wilt u graag meer informatie over het Kenniscentrum SDMO? Neem dan contact op met de medewerkers van het Kenniscentrum SDMO, tel: (024) 3619106 of kijk op www.radboudumc.nl/sdmo.

Het Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in Medisch Onderwijs is onderdeel van Vrouwenstudies Medische Wetenschappen, Afdeling Eerstelijngeneeskunde, centrum voor Huisartsgeneeskunde, Ouderengeneeskunde en Public Health, Radboudumc. Indien ontvangst van de nieuwsbrief niet meer gewenst is kunt u zich afmelden via kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk dan op onze website: www.radboudumc.nl/sdmo of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl